به سوی جامعه‌ای با سواد اطلاعاتی

مقدمه مترجم

از آنجایی که مهارت‌های سواد اطلاعاتی در کتابخانه‌ها مطابق با دانش موضوعی و حوزه‌های تخصصی مراجعه‌کنندگان و کاربران کتابخانه دنبال می‌شود کاربران نیز می‌توانند با بهره‌گیری از وب‌سایت کتابخانه‌ها مهارت‌های سواد اطلاعاتی خود را ارتقا بخشند و برای این منظور بایستی سواد رایانه‌ای و اطلاعاتی خود را بالا برده و جامعه کتابخانه را به جامعه‌ای با سواد اطلاعاتی نزدیک سازند به همین منظور پروکوئست در سال ۲۰۱۶ مقاله‌ای منتشر کرده که به چگونگی و ارتقای سطح سواد اطلاعاتی کاربران پرداخته که در ذیل به آن اشاره خواهد شد.

به سوی جامعه‌ای با سواد اطلاعاتی

«ما به دنبال بهترین کارها هستیم، درحالی‌که باز هم به دنبال چیزهای بهتری می‌گردیم»

کتابداران باید در مورد دستورالعمل سواد اطلاعاتی ارائه شده توسط کتابخانه با کاربران به بحث و گفت‌وگو پرداخته و به طور گسترده‌ای نگرش نسبت به سواد اطلاعاتی را به اشتراک بگذارند و به خاطر داشته باشند که آموزش سواد اطلاعاتی به کاربران کتابخانه و اهمیت آن همیشه آسان و یا موفقیت‌آمیز نیست.

در نظرسنجی انجام شده در بین ۲۱۷ کتابدار از دانشگاه‌ها، دانشکده‌ها، دبیرستان و کتابخانه‌های عمومی در آمریکای شمالی دیدگاه‌های زیر استخراج شده است:

- اهمیت درک سواد اطلاعاتی در میان کتابداران و کاربران آن‌ها،
- روش‌های جاری که توسط کتابداران مورد استفاده قرار می‌گیرد تا به کاربران کمک کند مهارت‌های سواد اطلاعاتی را به دست آورند،
- راهکارهایی که کتابداران برای بهبود ساختاری سواد اطلاعاتی می‌توانند ارائه دهند،

سواد اطلاعاتی و موفقیت دانشجویان

کتابدارانی که در سنجش شرکت کرده بودند بر این باورند که سواد اطلاعاتی برای موفقیت‌های آینده کاربران بسیار مهم است. کتابداران معتقدند که: «دانشجویانی رامی بینند که با سواد اطلاعاتی کم برای درک و تکمیل تکالیف خود تلاش می‌کنند.»

«دانشجویانی که مهارت و سواد اطلاعاتی دارند با اعتمادبه‌نفس و خلاقیت بیشتری به انجام تکالیف می‌پردازند و موفقیت بیشتری به دست می‌آورند.»

۸۳/۴ درصد از کسانی که مورد سنجش قرار گرفته بودند معتقدند که سواد اطلاعاتی بر میزان فارغ‌التحصیلی دانشجویان تأثیر می‌گذارد و ۹۷ درصد آن را فراگرفته‌اند. ۲% معتقدند که سواد اطلاعاتی به موفقیت نیروی کار کمک می‌کند.

یکی از پاسخ‌دهندگان توضیح می‌دهد: «مهم نیست که کدام فیلد را وارد کنید.» شما باید قادر به کشف منابع قابل‌اطمینان در مقایسه با منابع غیرقابل اطمینان باشید و بتوانید محتوا را ارزیابی و تعیین کنید که آیا درست است یا خیر و کار خود را انجام دهید

آیا به اینکه سواد اطلاعاتی بر میزان و سرعت فارغ‌التحصیلان دانشگاه تأثیر می‌گذارد معتقد هستید؟

تمامی حقوق برای مجله کتابدار 2.0 محفوظ است. نقل مطالب مجله تنها با ذکر منبع و نام نویسنده مجاز است.

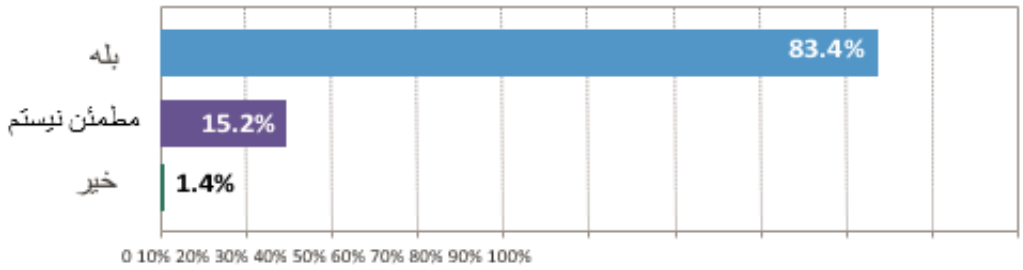

آیا اعتقاد دارید سواد اطلاعاتی به موفقیت در نیروی کار کمک می‌کند؟

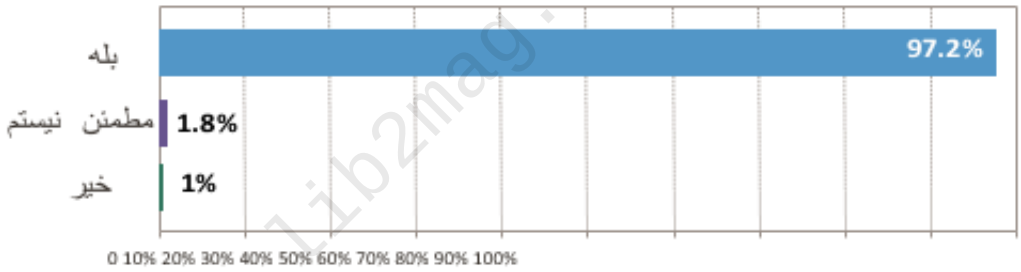

بااین‌حال، کتابداران اعتقاد ندارند که شناخت ارزش سواد اطلاعاتی به کاربران بستگی داشته باشد – تنها ۲۱.۲ درصد از کتابداران موردنظر بر تأثیر سواد اطلاعاتی بر موفقیت‌های مادام‌العمر کاربران معتقدند. برای مقابله با این عدم‌شناخت درک شده در میان کاربران که سواد اطلاعاتی بر موفقیت درازمدت تأثیر می‌گذارد، کتابداران در برخی از تکنیک‌ها برای کمک به کاربران خود مهارت‌های سواد اطلاعاتی موجود یا بهبود یافته را بکار می‌گیرند.

۹۰/۸ درصد کتابداران مورد مطالعه بر یکپارچگی و مشاوره پژوهشی شخصی برای تقویت مهارت‌های سواد اطلاعاتی معتقدند و روش‌ها و ابزارهای دیگر شامل کلاس‌های تحقیقاتی است که بر مهارت‌های تحقیقاتی عمومی تمرکز دارند. (۷/۶۸ درصد) یا نوع خاصی از تحقیقات (۵/۶۳) راهنماهای کتابخانه‌ای و دیگر دستورالعمل‌های آموزشی ناهمگام (۳/۶۱) درصد کتاب‌ها و کتاب‌های الکترونیکی در موضوع پروژه‌های تحقیق (۵۵.۳) درصد و آموزش تصویری (۲/۴۵) درصد.

به نظر شما، آیا کاربران شما تأثیر سواد اطلاعاتی را بر موفقیت مادام‌العمر آشکار می‌کنند؟

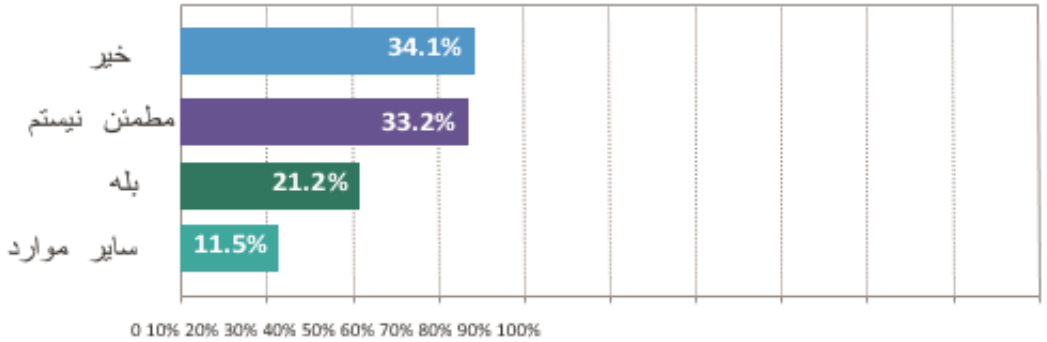

چگونه کتابخانه شما کمک می‌کند تا مهارت‌های سواد اطلاعاتی را به دست آورید؟
همه موارد اعمال را انتخاب کنید.

تمامی حقوق برای مجله کتابدار 2.0 محفوظ است. نقل مطالب مجله تنها با ذکر منبع و نام نویسنده مجاز است.

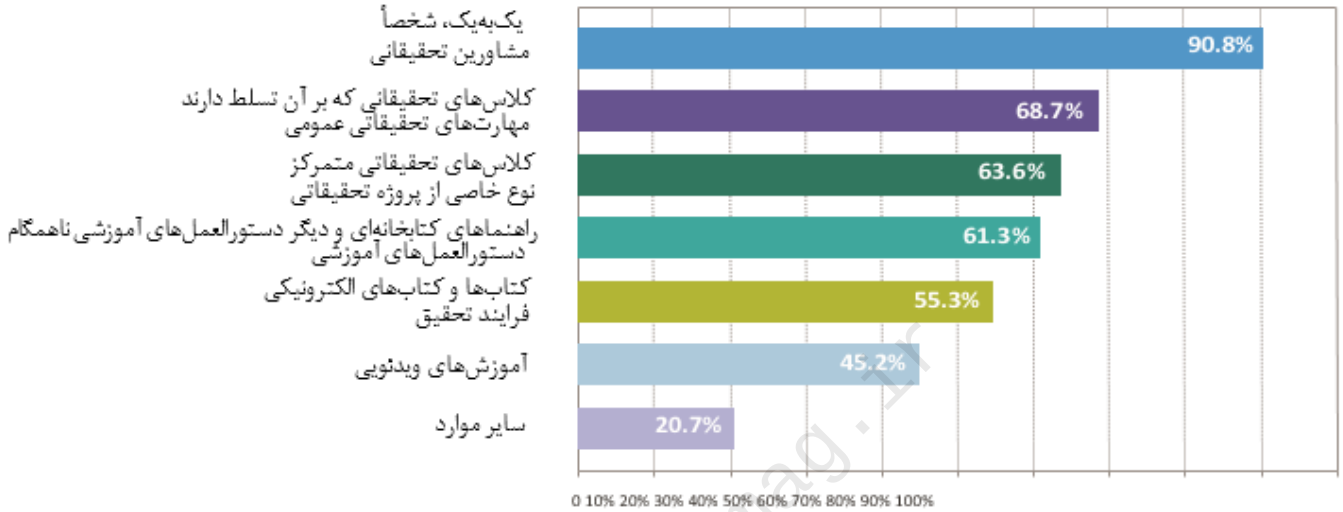

با وجود تلاش‌های بسیار برای بهبود سواد اطلاعاتی کاربران، تنها ۲۵.۴ درصد از کتابداران مورد مطالعه احساس می‌کنند که کتابخانه آن‌ها از نیازهای آموزش سواد اطلاعاتی کاربران خود مطلع هستند. ۷۶/۵ درصد کتابداران در کتابخانه‌هایی که برنامه سواد اطلاعاتی خاصی را برای کاربران خود ارائه نمی‌دهند، فقط ۳/۲۶ درصد از کتابداران معتقدند که مجموعه مرجع کتابخانه‌ای آن‌ها نقش اساتید را در حمایت از سواد اطلاعاتی ایفا می‌کند. جالب است که محتوای معتبری از کتابخانه به‌عنوان یکی از راه‌های جلب دانشجویان به اطلاعات وب‌باز می‌شود که اعتباری ندارد. از سویی کتابداران مورد بررسی از این رویکرد به عنوان یکی از روش‌های کلیدی برای آموزش دانشجویان با نحوه ارزیابی اطلاعات که یکی از مهارت‌های اصلی سواد اطلاعاتی است استفاده می‌کنند. یک کتابدار هنگامی که در مورد اینکه چگونه می‌خواهد دستورالعمل سواد اطلاعاتی کتابخانه خود را افزایش دهد، گفت: «در حالت ایده آل، زمان بیشتری برای همکاری واقعی در زمینه مهارت‌های تحقیقاتی و پروژه‌ها با اساتید خاص رشته‌ای فراهم می‌شود.»

آیا احساس می‌کنید که کتابخانه شما نیازهای آموزشی سواد اطلاعاتی کاربران را تا حد ممکن حفظ می‌کند؟

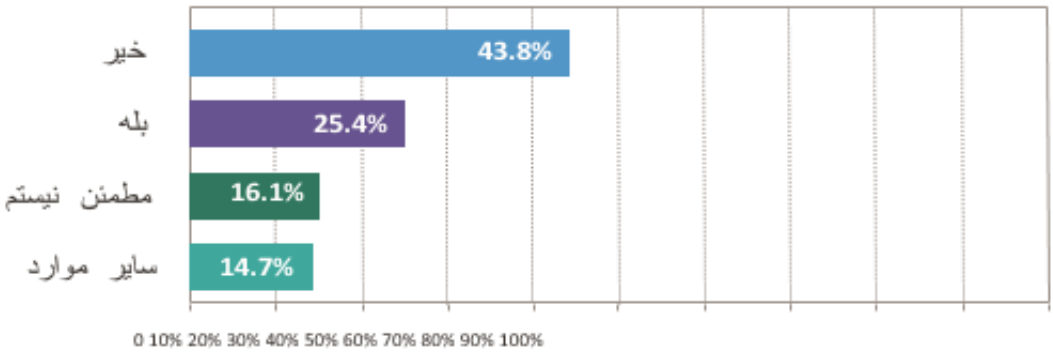

آیا شما ساختار تبلیغاتی سواد اطلاعاتی خاصی برای کاربران خود پیشنهاد می‌کنید؟

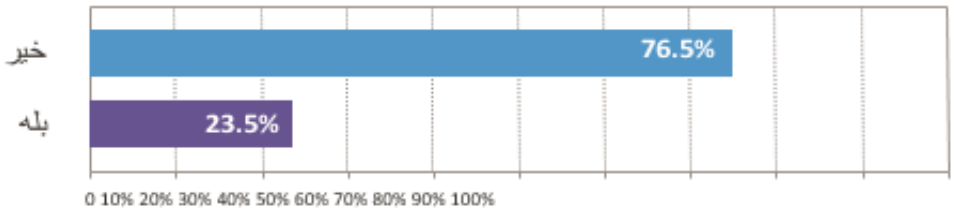

تمامی حقوق برای مجله کتابدار 2.0 محفوظ است. نقل مطالب مجله تنها با ذکر منبع و نام نویسنده مجاز است.

آیا احساس می‌کنید که مجموعه مرجع کتابخانه شما در حمایت از آموزش سواد اطلاعاتی نقش مهمی دارد؟

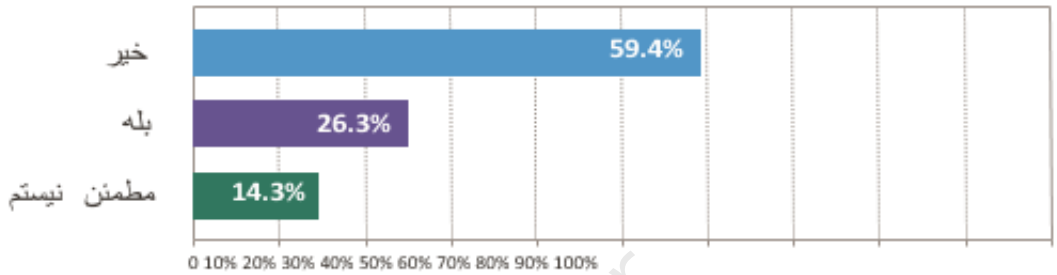

نگرانی کتابداران نسبت به چگونگی حمایت از نیازهای سواد اطلاعاتی کاربران، از ناتوانی آن‌ها در ارزیابی سطح سواد اطلاعاتی آن‌ها، افزایش می‌یابد؛ تنها ۱۶.۱ درصد از کتابداران مورد مطالعه دارای برنامه رسمی برای ارزیابی سطح سواد اطلاعاتی هستند و ۴۲.۴ درصد از آن‌ها برنامه‌ای برای ارزیابی ندارند.

چگونه سطح سواد اطلاعاتی کاربران را ارزیابی می‌کنید؟

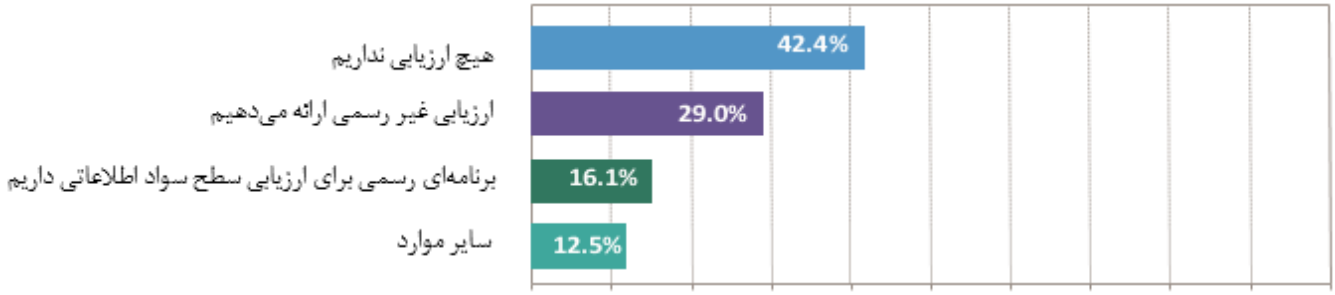

تعدادی از پاسخ‌دهندگان معتقدند به‌کارگیری ابزار ارزیابی می‌تواند به کتابخانه‌ها این امکان را بدهد تا نیازهای آموزشی سواد اطلاعاتی کاربران را بهتر درک کنند، گروهی از کتابداران نیز که در حال بررسی برنامه ارزیابی‌اند، به دنبال ایده‌های دیگری برای چگونگی دستیابی به این هدف هستند. بسیاری از کتابداران معتقدند، با ادغام سواد اطلاعاتی با برنامه‌های درسی موجود می‌توان مهارت‌های سواد اطلاعاتی کاربران را افزایش داد. بر این اساس، بسیاری از پاسخ‌دهندگان احساس می‌کنند که نزدیکی به دانشکده‌ها و سایر اساتید گزینه درستی است – یادگیری در مورد نیازهای آن‌ها و آموزش و اهمیت سواد اطلاعاتی و منابع کتابخانه و تشویق دانشجویان به انجام پروژه‌های مبتنی بر تحقیق در دوره‌های آموزشی که می‌گذرانند. یکی از پاسخ‌دهندگان توضیح می‌دهد: «ما به‌شدت نیازمند حضور یکپارچه سواد اطلاعاتی در برنامه‌های درسی هستیم.» دیگری معتقد است که «مشارکت با اعضای هیئت‌علمی – و نشان دادن نیازهای سواد اطلاعاتی به استادان یکی از مواردی است که نیاز به تغییرات دارد. شواهد بیانگر این است که اگر اساتید جزو هیئت‌مدیره باشند می‌توانند دانشجویان را به این سمت‌وسو هدایت کنند؛ بااین‌حال مخاطب دیگری بیان می‌کند کتابخانه باید «اعضای هیئت‌علمی را تشویق کند تا با ارائه تکالیفی که به‌طور خاص نیاز به مهارت‌های سواد اطلاعاتی دارد دانشجویان را به این سمت هدایت کند.

ایده‌های دیگری که برای چگونگی پاسخگویی به نیازهای آموزشی سواد اطلاعاتی کاربران کتابخانه مطرح است عبارت‌اند از: ایجاد یک برنامه درسی سواد اطلاعاتی؛ افزودن منابع آنلاین یا بهبود سیستم آموزش؛ ادغام آموزش سواد اطلاعاتی در برنامه استراتژیک کتابخانه؛ افزایش تعداد کتابداران و کارکنان کتابخانه؛ افزودن آموزش چهره به چهره؛ و افزایش دسترسی کاربر به رایانه، کتاب‌خوان‌های الکترونیکی، بردها و سایر دستگاه‌های الکترونیکی.

نتایج حاصل از این نظرسنجی در سال ۲۰۱۶ بیانگر چگونگی نقش فردی کتابخانه‌ها، در آموزش سواد اطلاعاتی به مراجعه‌کنندگان و همچنین برجسته کردن موضوع تبدیل جامعه با سواد اطلاعاتی بیشتراست که می‌تواند به ما کمک کند. یکپارچه‌سازی دستورالعمل سواد اطلاعاتی فراتر از کتابخانه، اقدامی است که نیاز به حمایت اعضای هیئت‌علمی، اساتید و دیگران دارد که دانشجویان و محققان را در هر سطح و همواره با آن روبه‌رو ساخته و ارتباط بیشتری با آن‌ها برقرارمی کند. اکثریت کتابداران مورد مطالعه به این نکته که مأموریت آن‌ها اعتباربخشی در کتابخانه یا سواد اطلاعاتی و گنجاندن آن در

تمامی حقوق برای مجله کتابدار 2.0 محفوظ است. نقل مطالب مجله تنها با ذکر منبع و نام نویسنده مجاز است.

استانداردهای سازمان به‌عنوان یک هدف کلیدی برای کتابداران است اعتقاد دارند، اما کتابداران می‌توانند به‌تنهایی اقدام به این کار کنند.

چگونه ProQuest از آموزش سواد اطلاعاتی پشتیبانی می‌کند؟

پروکوئست با مشخص کردن تکالیف دانشگاهی، دانشکده‌ای، کتابخانه‌های عمومی و مدارس و معلمان و همچنین اشتراک کتابخانه‌های مرجع الکترونیکی، به طور خاص، مجموعه‌ای برای توسعه مهارت‌های سواد اطلاعاتی ایجاد کرده که امکان دسترسی نامحدود به منابع معتبر و علمی فراهم نموده و مباحث قابل اعتماد و استفاده را به عنوان اطلاعات به صورت قابل دسترس در وب قرار می‌دهد. کتابداران بیشتر از اینکه به منابع کافی برای آموزش محققان نیاز داشته باشند، به اطلاعات قابل اعتماد و معتبر نیاز دارند. هرچند، بر این مطلب که محتوای مرجع بخش اصلی روش تدریس سواد اطلاعاتی نیست نیز تأکید شده است. به همین دلیل با ارائه بزرگ‌ترین و متنوع‌ترین مجموعه منابع دیجیتالی از جمله مجلات، فیلم‌ها و روزنامه‌ها حتی مقالات عملی اولیه و هم‌پوشان با موضوع پژوهشی، برای محققان و اساتید با هماهنگی بین سواد اطلاعاتی انجمن کتابخانه‌های دانشگاهی و تحقیقاتی و استانداردهای فنی رایج زبان انگلیسی چارچوبی فراهم می‌کند.

با به اشتراک گذاشتن بیش از ۸۰ فیلم کوتاه در ۹ مدل یادگیری سازمان‌دهی شده و همکاران تحقیقاتی به سؤالاتی مانند «چگونگی یک موضوع را انتخاب می‌کنم؟» و «چگونه منابع را ارزیابی می‌کنم؟» پاسخ می‌دهند و سطوح مختلف سؤالات ارزیابی «بالا» و «حداقل» باعث می‌شود تجربه کلی بیشتر تعاملی باشد. همراهان پژوهشی برای انجام تحقیقات علمی اثربخش دانشجویان، با مجوز به اساتید برای اندازه‌گیری یادگیری‌ها و شناسایی و درک شکاف‌های یادگیری می‌توانند به‌آسانی در جریان کار پژوهشگر قرار گرفته و در انتقال پاسخ و زمینه‌های موردنیاز آن‌ها فعال باشند و می‌توانند به دو شیوه ابزار و منابع را در اختیار کتابداران و اساتید قرار دهد:

- دانشجویان دبیرستانی وآموزشگاه‌ها را برای تحقیق در سطح دانشگاه آماده کنند.
- دانشجویان مقطع کارشناسی و فارغ‌التحصیل را برای انجام مقالات وپایان‌نامه‌هایشان یاری رسانند.

منبع:این نوشته ترجمه مطلبی با این عنوان است: Toward an Information Literate Society

مترجم: شهناز غلامحسین نژاد

مشخصات استناددهی به این مقاله

نویسنده(ها):	شهناز غلامحسین نژاد
عنوان مقاله:	به سوی جامعه‌ای با سواد اطلاعاتی
عنوان مجله:	کتابدار ۲.۰ –(عنوان لاتین: i-Kitabdar 2.0)
دوره مجله(Vol):	۵
شماره مجله(Issue):	۲
سال(Year):	۱۳۹۸
شناسه دیجیتال(DOI):	
لینک کوتاه:	http://lib2mag.ir/10207

تمامی حقوق برای مجله کتابدار 2.0 محفوظ است. نقل مطالب مجله تنها با ذکر منبع و نام نویسنده مجاز است.